MALTA

TRIBUNAL GHAL TALBIET ZGHAR

GUDIKATUR DR.
VERONICA GALEA DEBONO

Seduta tat-28 ta' Ottubru, 2010

Talba Numru. 624/2006

Attard & Co (Industrial) Limited (C16734).

Vs

Adrian Salamone u b'digriet tat-30 ta' Marzu 2007 giet awtorizzata korrezzjoni sabiex il-kunjom Salamone jinbidel ghal 'Salomone'.

It-Tribunal

Ra l-Avviz tat-talba li permezz tieghu s-socjeta' attrici qed titlob illi l-konvenut jigi kundannat ihallasha s-somma ta' mitejn u sebghin lira Maltin u erbgha u tletin centezmu (Lm270.34), rapprezentanti bilanc ta' prezz ta' merkanzija lilu mibjugha u konsenjata mis-socjeta' attrici. Bl-ispejjes u bl-interessi mid-data tal-prezentata tal-Avviz kontra l-konvenut ngunt ghas-subizzjoni.

Ra r-risposta tal-konvenut li ecepixxa (i) illi preliminarjament kunjom il-konvenut huwa Salomone u

mhux Salamone u ghalhekk ghandha ssir id-debita korrezzjoni; (ii) illi preliminarjament it-talba attrici hija intempestiva ghax il-konvenut kien interpellat permezz ta' ittra tal-14 ta' Frar 2006 u spjega kjarament is-sitwazzjoni u baqa' jistenna risposta mill-attrici, liema attrici ma rrispondiet xejn u minnflok qabdet u fethet il-kawza bla preavviz ta' xejn. Ghalhekk ukoll u fi kwalunkwe kaz il-konvenut m'ghandux ibghati l-ispejjes ta' din il-procedura; (iii) illi t-talbiet attrici huma infondati fil-fatt u fid-dritt; (iv) illi l-konvenut m'ghandu jaghti xejn lill-attrici ghax il-prodott ikkonsenjat minnha ma kienx jiswa ghall-iskopijiet li ghalih inbiegh u assolutament ma kienx tal-kwalita' pattwita, anzi l-prodott kien agent ta' danni fil-fond tal-konvenut ghal liema danni qeghda tigi pprezentata l-annessa kontrotalba; (v) illi bla pregudizzju ghall-eccezzjonijiet l-ohra, jekk hemm xi hlas li ghandu jsir lill-attrici, dan ghandu jigi pacut ma dak li ghandha taghti lill-konvenut, s-socjeta' attrici. Bl-ispejjes kontra l-attrici, u salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Ra l-kontro-talba tal-konvenut li talab illi l-attrici tigi kkundannata thallas danni lill-konvenut fir-rigward ta' xogholijiet u xirjiet necessarji sabiex il-hitan tal-fond tieghu illi fuqhom intuza z-zebgha tal-attrici b'rizultati dizastruzi jigu ttrattati mill-gdid bl-inkonvenjenzi kollha li dan igib mieghu. L-attrici giet interpellata b'ittra izda m'ghamlet xejn. Ghall-iskop ta' kompetenza, jigi dikjarat li t-talba ma teccedix l-ammont ta' Lm1,500. Bl-ispejjes u bl-imghax mid-data tal-ittra kontra l-attrici ngunta ghas-subizzjoni.

Ra r-risposta tas-socjeta' attrici ghall-kontro-talba tal-konvenut, li eccepiet illi l-kontro talba ghandha tigi michuda stante li (i) preliminarjament il-kontro-talba hija preskritta ai termini tal-Artikolu 2153 tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta; (ii) illi minghajr pregudizzju ghall-premess u in linea sussidjarja u fil-mertu, s-socjeta' attrici mhix responsabbli ghall-allegati danni anki minhabba l-fatt li ma kenitx hi li ghamlet ix-xogholijiet; (iii) illi l-prodott mibjugh mill-attrici ma kienx affett minn difett jew nuqqasijiet; (iv) illi l-kuntratt bejn il-partijiet kien kuntratt ta' bejgh u kwalunkwe azzjoni tal-konvenut a bazi tal-kuntratt huwa preskritt ai termini tal-Artikolu 1407(1) tal-Kap. 16 tal-

Ligijiet ta' Malta; (v) illi l-kwantum tad-danni ghandu jigi ppruvat mill-konvenut. Bl-ispejjes.

Ra n-nota tal-konvenut li biha huwa ecepixxa ulterjorment illi t-talba attrici hija preskritta ai termini tal-Artikolu 2148(b) tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta.

Sema x-xhieda ta' Patrick Spiteri Staines prodott mis-socjeta' attrici.

Sema x-xhieda ta' Simon Zammit prodott mill-konvenut.

Sema x-xhieda tal-konvenut Adrian Salomone.

Sema x-xhieda ta' Stephen Magri prodott mill-konvenut.

Ra d-dokumenti kollha li gew esebiti.

Ra l-atti kollha tal-kawza.

Sema t-trattazzjoni finali tal-avukati difensuri tal-partijiet.

Ikkunsidra.

Illi l-kawza odjerna tikkoncerna fl-ewwel lok talba ghall-hlas ta' prodott mibjugh u kkonsenjat mis-socjeta' attrici lill-konvenut, u fit-tieni lok, kontro-talba tal-konvenut ghall-hlas ta' danni da parti tas-socjeta' attrici, liema danni gew allegatament ikkagunati minn prodott difettuz.

Illi qabel ma jghaddi sabiex jezamina l-mertu tal-kaz odjern, it-Tribunal ser jittratta t-tlett eccezzjonijiet separati ta' preskrizzjoni, kif sollevati mill-partijiet.

Fl-ewwel lok, permezz ta' nota tieghu, l-konvenut ressaq eccezzjoni ulterjuri fejn ecepixxa illi t-talba attrici hija preskritta ai termini tal-Artikolu 2148(b) tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta. Skond dan l-artikolu, l-azzjonijiet ta' kredituri ghall-prezz ta' merkanzija, oggetti jew hwejjeg ohra mobbli, mibjugha bl-imnut, jaqghu bi preskrizzjoni bl-eghluq ta' tmintax-il xahar.

Illi minn ezami tal-provi prodotti, u partikolarment mid-Dokument 'PSS 2' (a fol. 24 tal-process), li gie esebit mix-xhud Patrick Spiteri Staines, jidher li l-prodott in kwistjoni kien gie mibjugh u kkonsenjat f'Dicembru tas-sena 2003. Ma jirrizultax illi s-socjeta' attrici hadet xi passi skond il-ligi sabiex tinterrompi jew tissospendi l-perjodu ta' preskrizzjoni. Jirrizulta li l-kawza gietipprezentata mis-socjeta' attrici fl-24 ta' Lulju 2006, u cioe sentejn u nofs wara l-bejgh tal-prodott in kwistjoni.

Illi madankollu, permezz ta' ittra datata 14 ta' Frar 2006, li giet mibghuta mill-konvenut stess lis-socjeta' attrici, filwaqt li huwa jilmenta dwar il-prodott mibjugh lilu, l-konvenut jghid testwalment hekk kif gej:- '*<u>I am prepared to settle this account amicably</u> and would be happy to meet any of your competent staff members on site so as to address the issue and see the walls for themselves.*'

Illi din l-istqarrija tikkostitwixxi fiha nfusha ammissjoni li l-ammont mitlub huwa fil-fatt dovut, u ghalhekk tirrizulta f'interruzzjoni tal-perjodu preskrittiv. Ghal dawn il-motivi l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni sollevata mill-konvenut ma tistax tigi milqugha.

Illi fir-risposta taghha ghall-kontro-talba tal-konvenut, is-socjeta' attrici resqet zewg eccezzjonijiet separati ta' preskrizzjoni. L-ewwel eccezzjoni hija fis-sens li l-kontro-talba hija preskritta ai termini tal-Artikolu 2153 tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta. L-istess artikolu jiddisponi hekk kif gej:- '*L-azzjoni ghall-hlas tal-hsarat mhux ikkagunati b'reat taqa' bi preskrizzjoni bl-eghluq ta' sentejn.*'

Illi mill-provi prodotti jirrizulta li d-danni fil-hajt tal-konvenut bdew jimmanifestaw ruhhom xi ftit gimghat wara li sar ix-xoghol. Madankollu alavolja jirrizulta li l-materjal inxtara fl-ahhar ta' Dicembru tas-sena 2003, mkien ma jirrizulta bl-ezatt meta tlesta x-xoghol u b'hekk meta bdew jimmanifestaw ruhhom id-danni in kwistjoni. Huwa ovvja li l-terminu tal-preskrizzjoni bijennali jibda jiddekorri mid-data meta wiehed jinduna bid-danni, izda hadd mix-xhieda ma ta indikazzjoni preciza ta' dan. Kien jinkombi fuq is-

socjeta' attrici li tressaq tali prova, gjaladarba din l-eccezzjoni giet sollevata minnha stess. Fin-nuqqas, u peress li t-Tribunal mhux sodisfatt li s-socjeta' attrici ssostanzjat din l-eccezzjoni bi provi sodisfacenti, l-istess eccezzjoni qed tigi michuda.

Illi fl-ahharnett, is-socjeta' attrici, fir-raba eccezzjoni taghha ghall-kontro-talba eccepiet illi l-kuntratt bejn il-partijiet kien kuntratt ta' bejgh u kwalunkwe azzjoni tal-konvenut a bazi tal-kuntratt huwa preskritt ai termini tal-Artikolu 1407(1) tal-Kap. 16 tal-Ligijet ta' Malta. L-istess artikolu jiddisponi hekk kif gej:-

'*L-azzjoni li tmiss lill-bejjiegh ghaz-zieda tal-prezz, u dik li tmiss lix-xerrej ghat-tnaqqis tal-prezz jew biex jerga lura mill-kuntratt, tintilef b'eghluq sentejn minn dakinhar tal-kuntratt.*'

It-Tribunal jidhirlu li c-cirkostanzi kontemplati fil-kawza odjerna ma jinkwadrawx ruhhom fl-artikolu fuq citat, u ghalhekk dan l-artikolu ma japplikax ghall-kaz in ezami. Ghal dawn il-motivi din l-eccezzjoni tas-socjeta' attrici ghandha tigi michuda.

Illi fil-mertu, l-fatti tal-kaz in ezami huma s-segwenti:-

L-ewwel nett hawnhekk si tratta ta' bejgh u konsenja ta' materjal partikolari li jintuza ghall-kisi ta' hitan li jkunu qedin ibghatu minn problemi ta' umdita'. Fil-fatt l-iskop ta' dan il-materjal huwa proprju sabiex ihalli l-umdita' tghaddi minn gol-hajt ghall-barra u b'hekk il-hajt ma jzommx umdita' go fih. Il-materjal huwa partikolari wkoll ghaliex jirrikjedi li wiehed isegwi sew l-istruzzjoni meta jigi biex japplikah.

Jirrizulta li l-konvenut kien qabbad lill-certu Steve Magri sabiex jixtri dan il-prodott ghall-uzu fid-dar personali tieghu. Jirrizulta wkoll li s-socjeta' attrici kienet bieghet il-prodott u bl-ebda mod ma kienet involuta fl-uzu u tqeghid tal-materjal fil-proprjeta' tal-konvenut, u lanqas ma kienet giet ikkonsultata dwar dan. Ta' min isemmi pero li l-istruzzjonijiet tal-uzu tal-materjal jinsabu miktubin fuq il-

konfezzjoni tal-prodott stess. Hareg car mill-provi li l-materjal in kwistjoni jaghti rizultati tajbin biss jekk jigi applikat skond l-istruzzjonijiet u skond kif suppost.

Illi x-xhud Patrick Spiteri Staines li jokkupa l-kariga ta' Sales and Marketing Manager mas-socjeta' attrici, u li mar jara l-hajt fid-dar tal-konvenut fejn gie applikat il-materjal, esprima d-dubbji tieghu dwar l-applikazzjoni tal-materjal. Huwa xehed dwar id-diversi dubbji li kellu fir-rigward tat-tqeghid tal-materjal, dwar il-hxuna tal-materjal applikat fuq il-hajt, dwar il-preparazzjoni tal-hajt qabel l-applikazzjoni tal-materjal, kif ukoll dwar iz-zebgha li giet applikata fuq il-materjal. Skond ix-xhud, il-materjal in kwistjoni ma kellu l-ebda difetti, izda x-xoghol ta' tqeghid ma kienx sar sew u ghalhekk irrizultaw il-problemi.

L-istess xhud spjega li s-socjeta' attrici kienet hadet '*sample test*' tal-materjal li ntuza mill-konvenut u wara li ghamlet xi testijiet ma rrizulta l-ebda difett. Lanqas ma rceviet xi ilmenti minn klijenti ohrajn li kienu xtraw parti mill-istess '*batch*' tal-materjal li xtara l-konvenut.

Minn-naha tieghu l-konvenut ipproduca bhala xhud lil certu Simon Zammit li kien proprju l-persuna li ghamel ix-xoghol ta' kisi u uza l-materjal in kwistjoni. Skond hu, x-xoghol sar sew u kif suppost u gara li gara peress li seta kien materjal maqtuh jew skadut. Ix-xhud spjega li huwa kien jaf kif kellu jintuza l-materjal u li din ma kenitx l-ewwel darba li kien uzah. Huwa kkonferma li l-materjal kien xtrah cerut Steve Magri u li huwa personalment ma nghata l-ebda struzzjonijiet minghand is-socjeta' attrici dwar kif kellu jintuza l-materjal. Ix-xhud kien prezenti meta gie r-rapprezentant tas-socjeta' attrici sabiex jispezzjona l-hajt, izda skond hu ma sarux testijiet sabiex jigi spezzjonat ix-xoghol. Zammit spjega li sabiex isir ix-xoghol mill-gdid hemm spiza ta' madwar tlett mija u hamsin lira Maltin (Lm350) eskluz il-prezz tax-xiri tal-prodott mill-gdid.

Mbaghad il-konvenut fix-xhieda minnu moghtija, spjega li huwa kien qabbad lil certu Steve Magri bhala 'turnkey contractor' sabiex jaghmillu xi xoghol fid-dar, liema xoghol

kien jinkludi wkoll il-kisi tal-hajt in kwistjoni. Kien Magri li ghazel il-prodott li kellu jintuza u kien hu li spjega lill-Simon Zammit (u cioe l-bajjad) x'kellu jsir u kif kellu jintuza l-prodott. Skond il-konvenut il-hajt beda jitfarfar u jitqaxxar xi xahrejn wara li sar ix-xoghol ta' kisi, u ghalhekk huwa mill-ewwel cempel lil Patrick Spiteri Staines sabiex jilmenta mieghu dwar il-prodott mixtri minnu. Huwa kien laqqa lil Spiteri Staines u l-bajjad tieghu Simon Zammit ghandu sabiex jaraw u jiddiskutu l-problema tal-hajt u wara li Spiteri Staines ghamel xi domandi lill-bajjad, kien informa lill-konvenut li kellu jiccekkja ftit dwar il-prodott peress li ma kien ircieva l-ebda ilmenti ohrajn minghand nies ohra li kienu xtraw il-prodott.

Il-konvenut spjega li huwa dejjem ikkontesta l-kont mibghut lilu mis-socjeta' attrici, u li kien lest ihallas biss jekk ix-xoghol jitnehha u jsir mill-gdid peress li ma kienx lest li jhallas ghal prodott difettuz. Huwa spjega wkoll li l-materjal kien gie maghzul minn Stephen Magri u li huwa ma kienx prezenti meta Magri mar jixtri l-prodott.

Ix-xhud Stephen Magri minn-naha tieghu spjega li huwa gieli kien hadem bil-prodott in kwistjoni fi djar ohra qabel ma uza l-prodott fid-dar tal-konvenut, u dejjem kellu success. Spjega wkoll li l-ewwel darba li mar jixtri l-prodott kien inghata struzzjonijiet dettaljati u specifici dwar kif ghandu jintuza l-prodott minn Patrick Spiteri Staines. Skond dak li fehem, l-izjed haga importanti fit-tqeghid tal-materjal kien kemm wiehed ghandu jgholi bil-kisi u mhux il-hxuna tal-kisi.

Skond ix-xhud Magri, Patrick Spiteri Staines kien spjega kif kellu jsir ix-xoghol kemm lilu kif ukoll lill-Simon Zammit f'okkazzjoni precedenti meta Magri kien ser juza l-materjal ghall-ewwel darba. Meta l-konvenut ilmenta dwar il-hajt in kwistjoni tieghu, Magri kien mar sabiex jara l-hsara. Huwa spjega li ma setax ikun cert ghaliex gara dak li gara. Skond hu l-ispiza sabiex ix-xoghol isir mill-gdid jammonta ghal madwar erba mitt lira Maltin (Lm400), apparti l-ispiza sabiex il-materjal jinxtara mill-gdid.

Fl-ahharnett, Magri spjega wkoll li meta mar fil-hanut tas-socjeta' attrici huwa ma l-ebda talab parir dwar liema prodott ghandu bzonn juza izda mill-ewwel ordna l-materjal in kwistjoni ghaliex dak kien il-prodott li ried.

Illi wara li ha konjizzjoni ta' dan kollu, kif ukoll tal-provi dokumentarji, t-Tribunal ghandu s-segwenti osservazzjonijiet x'jaghmel.

Fl-ewwel lok, ma hemm l-ebda kontestazzjoni dwar il-fatt li wara li sar ix-xoghol in kwistjoni, zviluppaw xi problemi fil-hajt tal-konvenut, fis-sens li dan beda jitfarfar. B'hekk huwa car li jew il-prodott ma kienx wiehed tajjeb, jew inkella x-xoghol ta' tqeghid u kisi ma sarx sew. Li hu zgur huwa li ma hemm xejn li jista' jwassal lil dan it-Tribunal sabiex jikkonkludi b'certezza li l-prodott kien hazin, u cioe maqtuh jew skadut, jew difettuz. Wara kollox daqs kemm wiehed jista' jasal ghall-konkluzzjoni li l-prodott ma kienx tajjeb, jista' jasal ukoll ghall-konkluzzjoni li x-xoghol ta' kisi ma sarx kif suppost. In vista ta' dan id-dubbju, li bl-ebda mod ma gie eliminat permezz tal-provi, t-Tribunal ma jistax ikun konvint li l-problemi fil-hajt tal-konvenut irrizultaw minhabba kwalita' hazina tal-prodott in kwistjoni.

Li hu zgur huwa li s-socjeta' attrici bieghat il-prodott in kwistjoni, u ma kenitx involuta fit-tqeghid tal-istess fid-dar tal-konvenut. Lanqas ma kellha xi element ta' kontroll fuq ix-xoghol li kien qieghed isir, jew xi involviment kwalsiasi. Ghalhekk huwa ghal kollox impossibbli li dan it-Tribunal jattribwixxi r-responsabbilta' ta' dak li rrizulta, lis-socjeta' attrici, meta huwa car li jezistu fatturi ohra, barra mill-kontroll tas-socjeta' attrici li setghu jikkontribbwixxu ghad-danni li rrizultaw.

Illi mbaghad, fir-rigward tal-eccezzjoni tal-konvenut dwar l-intempestivita' tal-azzjoni, t-Tribunal jidhirlu li din hija ghal kollox insostenibbli. Huwa car li s-socjeta' attrici kienet interpellat lill-konvenut sabiex jersaq ghall-hlas, u meta kien jidher car li l-konvenut ma kienx bi hsiebu jhallas minhabba l-ilmenti li kellu, s-socjeta' attrici ghazlet li tibda l-proceduri odjerni, haga li kellha kull dritt li taghmel.

Illi in vista ta' dan kollu, t-Tribunal jidhirlu li t-talba attrici ghall-hlas ghandha tigi milqugha filwaqt li l-kontro-talba tal-konvenut ghandha tigi michuda.

Ghal dawn il-motivi, t-Tribunal jaqta u jiddeciedi billi:-

(i) Jichad it-tieni, t-tielet, ir-raba u l-hames eccezzjoni tal-konvenut u jilqa' t-talba attrici billi jikkundanna lill-konvenut ihallas lis-socjeta' attrici s-somma ta' sitt mija, disa u ghoxrin ewro u tnejn u sebghin centezmu (€629.72), ekwivalenti ghal Lm270.34, bl-imghax kif mitlub fl-Avviz; u
(ii) Jichad l-ewwel u r-raba' eccezzjoni tas-socjeta' attrici ghall-kontro-talba tal-konvenut; u
(iii) Jilqa' t-tieni u t-tielet eccezzjoni tas-socjeta' attrici ghall-kontro-talba tal-konvenut u konsegwentement jichad il-kontro-talba tal-konvenut.
(iv) L-ispejjes kollha tal-kawza ghandhom jigu ssopportati mill-konvenut.

Av. Veronica Galea Debono
Gudikant.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------